

דברות קודש

שנאמרו ע"י
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מעלת יום חמשה עשר באב
ומעלת משכן שילה

יו"ל ע"י
מכון להוצאת הדא"ח
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שע"י חסידי קאסוב
פרשת עקב תש"פ לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הגנו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים לפרסם עושי מצוה

**ובשבעות אלו יש זכות מיוחדת למי שרוצה לממן הוצאות
הפצת הגליון בארה"ק מדי שבוע**

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתנו הק'**

**ובעת שהותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בארה"ק
לשמוע הפרטים אודות השבתים בצל הקודש והשיעור השביעי,
דרשות שונות, ונסיעות למקומות הקדושים**

יש להתקשר לקו "קול קאסוב"

במס' 917-686-5892-718 או במס' 917-686-5892-718-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

ישר גראפיקס
347.528.6918

זכות הוצאת השבת קודש

פר' עקב

בצל הקודש בירושלים עיה"ק

ידידינו היקר מאד נעלה

עומד לימינינו בכל עת ועונה

מסור בלו"נ לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכל עת ועונה

הרב איסר רוט שליט"א

יזכהו השי"ת לראות רב נחת דקדושה מתוך רב ברכות ושובע שמחות

ומתוך עושר ואושר שמחה והרחבת הדעת וכט"ס

זכות הפצת הגליון בארה"ק

לעילוי מרן רבינו הגדול מנורה הטהורה

הרה"ק **רבי יעקב בן מרדכי יוסף** זצוק"ל

מאיז'ביצא

בעמח"ס **בית יעקב**

יומא דהילולא קדישא ביום חמשה עשר באב

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

תוכן הענינים

מעלת יום חמשה עשר באב - ומעלת משכן שילה

שמחת ט"ו באב, שחזר הדיבור למשרע"ה, בכח שמחתם כשביטל הקב"ה גזירת מתי מדבר על ט"ו אלף האחרונים ✧ נפלאה שמחת משרע"ה על ביטול הגזירה, כשלעצמו לא נשמעה בקשתו ✧ בשילה זכו לאכילת קדשים בכל הרואה, בכח מה שעצר יוסף בקדושתו בעד בקשת משאלותיו ✧ עלי חשבה לחנה כשכורה, כשעוררה בו בתפלתה כיסופים, היוצא מן הישרות - בחי' שילה ✧ אף השמחה בלי גבול - במזבח שבמקדש, רק כשמסובב בשומרי המקדש, ומתבטלים מול קדושת הארון ✧ עיקר הולדת השמחה בחי' ציון, כשמתקנים דלתי הרחם בגבורות מנצפ"ך, לעצור ההרגשות וההשגות בקודש ✧ מעלת משכן שילה, להתבטל בראית הקודש, ולא כבבמה, בחי' איש כל הישר בעיניו לפי קטנות השגתו בלי גבול ✧ בכל שנות שילה, זכו כל אחד לישרות הלב, נתבטלה כל השנאה והרע בהתבטלות לראית שילה, בחי' יוסף צדיקא ✧ מעלת המקדש, להיות 'לנחלה' בירידת הדורות, ואף קצה המחנה יוכלו להשתנות בעליה לרגל, תוך כותלי המקדש ✧ החורבן כדי להתעלות ביתר שאת, ע"י שירדנו להעלם והסתר, ולעצור הרגשתנו בכליון עינים, לראות את מלכנו ✧ תפלתנו ע"ד להתקשר במצב רוחו של משרע"ה, לשמוח ולהתדבק בה' באופן רוחני, אף שבנגלה עוד לא נתמלא מבוקשנו ✧ יו"ט נעלם ביום חול - בחמשה עשר באב - חג ה' בשילה, אף אחרי הקלקול, ועוד לא התאבלו על מתי מדבר ✧ ט"ו באב, יצאו במחול, ע"ד המחול לצדיקים לעת"ל, שאז יהיה בנין דלעת"ל, המתנוצצה כבר עכשיו בהעלם ✧ חג ה' בשילה, כמו אז אכלו בכל הרואה, כן מעכשיו שמחים אף מעצם - כליון העינים שישוב בציון לרחמים ✧ בכח יו"ט זה, יכולים להוסיף ברינה וזמרה של תורה שבע"פ בלילות ובגלותא ✧ יוצאים בכלי לבן - הרמוז למחילת עוונות, אף בזמן שנראה כשמחה שאולה נעלמת

מעלת יום חמשה עשר באב

ומעלת משכן שילה

[בלתי מוגה]

אמר רב נחמן, יום שכלו בו מתי מדבר [דאמר מר, עד שלא כלו מתי מדבר, לא היה דיבור עם משה שנאמר ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם וסמיך ליה וידבר ה' אלי לאמר אלי היה הדיבור].

ומבאר הרשב"ם, כי מבואר במדרש איכה (פתיחתא לג.) אמר ר' לוי כל ערב תשעה באב היה כרוז יוצא 'הכל יצאו לחפור', והיו ישראל חופרין קברים וישנין בהן, ובשחרית היה הכרוז יוצא 'יבדלו החיים מן המתים', והיו בודקין אותן ונמצאו ט"ו אלף ופרוטרוט חסרין בכל שנה, וכך עשו בכל יום ט' באב, ובשנה אחרונה עשו כן, ובשחרית בדקו עצמן ונמצאו שלא מתו מהם, אמרו שמא טעינו בחשבון, וכן עשו בי' אב וכן בי"א וכן בי"ב וכן בי"ג ובי"ד, עד דאיתמלי סיהרא וידעו שהוא ט"ו לחודש, אמרו ביטל הקב"ה אותה גזירה קשה מעלינו, ועשו משתה ושמחה ויו"ט, וכיון שהיו שמחים חזר

שמחת ט"ו באב, שחזר הדיבור למושרע"ה, בכח שמחתם כשביטל הקב"ה גזירת מתי מדבר על ט"ו אלף האחרונים

שנינו במשנה (תענית כו:) אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו.

סיבת ימים טובים הללו, מבואר בגמ' שם (תענית ל. ב"ב קכא.) בשלמא יום הכפורים יום סליחה ומחילה, יום שנתנו בו לוחות אחרונות, אלא חמשה עשר באב מאי היא, [אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבא זה בזה מאי דרוש זה הדבר דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יום שהותר שבט בנימן לבא בקהל דכתיב ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימן לאשה מאי דרוש ממנו ולא מבנינו] רב דימי בר יוסף

מעלת יום המשה עשר באב

אותן שהיו ראויין למות בשנה אחרונה, כמו שמצינו בחזקיהו דכתיב (מלכים ב, כ) בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה, והאריך לו הקב"ה כשהתפלל אל ה' והוסיפו לו עוד ט"ו שנה, הרי לנו שאף מי שנגזר עליו למות, יש פעמים שנותנים לו לחיות עוד, וגם אלו שהיו צריכים למות בשנה אחרונה לא מתו כמו שחזקיהו לא מת. והא דכתיב ולא נותר מהם איש, כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון, וכן כתיב 'ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות' דמשמע שמתו כולם, היינו רק אותם שמתו קודם שנתבטלה הגזירה. [ובפ"י השני ביאר ר"ת ששינה הקב"ה בשנה אחרונה כי רק אותם שהיו בני כ' ועוד חודש ימותו ע"ש].

*

הדיבור למשה, אבל כל זמן שמתו ישראל במדבר לא דיבר ה' עם משה, כיון שהיו בצער, ואין השכינה שורה מתוך צער.

והתום' חולקים על הרשב"ם, ומבארים דבשנה אחרונה נמו מתו^א. אך אם כפי דברי המדרש איכה שלא מתו, פי' ר"ת [בפי' הראשון], שאין הביאור דאלו שהיו צריכים למות בשנת מ' ליציאתם ממצרים הקדימו ומתו בשנת ל"ט [דאל"כ אין זה שמחה, ועוד כבר היו צריכים להיות שמחים משנת ל"ט, ולמה חפרו קברים בשנה אחרונה, וע"ש שהק' עוד שהחשבון לכאו' ט"ז אלף, ולא ט"ו, וגם שלא מסתבר שכל שנה נולדו סכום מדויק בשוה]. אלא בשנה אחרונה ביטל מן הקב"ה את הגזרה, ונשאר מהן, כלומר דמאו שהיו בני כ' שנה ביציאת מצרים נשארו בחיים ט"ו אלף ופרוטרוט [ולא שבכל שנה היו כן], דהיינו

א. ולא כמו שפירש הרשב"ם, שבשנה אחרונה יצאו מקבריהם ומצאו שלא מתו, ולכאורה לפי פירוש התוס' צריך ביאור דמנין ידעו שבטלה הגזירה, ומבארים התוס' דידעו ישראל שכבר כלתה הגזרה כי כבר מתו כל אלו שהיו בני כ' ביציאת מצרים, דאחר מעשה המרגלים נגזר על כל אלו שהיו בני כ' שנה ביציאת מצרים שימותו במדבר, וכיון שמתו כל אלו שנגזרה עליה הגזירה ידעו שלא ימותו עוד. ולכאורה קשה עוד דאם כן למה לא היו שמחים ביום י' אב, ומבארים התוס' - לפי שהיו אבלים והיו בצער עד מקצת יום של ט"ו באב, דעד ט"ו אב הם שבעת ימי אבילות, לכך לא חזרה דיבור למשה עד אותו יום, משום שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות כדאשכחן גבי יעקב (תנחומא פ' ישב) שכל אותן ימים שנתאבל על יוסף לא שרתה עליו שכינה [וכדאמרינן בשבת ל].

מעלת יום חמשה עשר באב

ג

ומה נתן לו הקב"ה בתמורתו 'עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וגו' וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה'. ויש לפרש שהקב"ה פירש לפני משרע"ה - גודל מדרגתו ותיקונו, מה שיתקן עוד ביותר, ובדוקא בזאת - במה שנעצרה הדרך לפניך 'ולא תעבור את הירדן הזה.

*

בשילה זכו לאכילת קדשים בכל הרואה, בכח מה שעצר יוסף בקדושתו בעד בקשת משאלותיו

והוא כענין ששנינו (מגילה ט: ב'משכן שילה' שבחלקו של יוסף, אין בין שילה לירושלים, אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפנים מן החומה. ופירשו חז"ל (זבחים קיז. ילקו"ש דברים יב, רמז תתפא) שהתרחבות הקדושה במשכן שבחלקו כל כך [וכמו שנראה לעין - שזהו מקום מרהיב ומורחב למאוד בכל הרים הגבוהים למרחק מסביב למשכן שילה] זהו בזכות עין טובה של יוסף הצדיק ששמר את עיניו בקדושה, וכדאמר רבי אבהו, אמר קרא "בן פרת עלי עין" עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל מלא עין שלה [ופי' רש"י פורת - לשון פריה ורביה, מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין, ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב (תהלים עח) וימאס באהל יוסף וגו' אחר

נפלאה שמחת משרע"ה על ביטול הגזירה, כשלעצמו לא נשמעה בקשתו

נמצא כפי דברי ר"ת, מה שלא היו שמחה לישראל כט"ו באב, במה שחזר הדיבור למשרע"ה, ותהי עליו רוח ה' למשרע"ה, בכח שמחת משה ובני ישראל בזמן שהועילה תפלתן של אותן ט"ו אלף בני ישראל, שלא ימותו בגזירת הקב"ה בשנה האחרונה, וכמו שהועילה תפלת חזקיהו עליו, והוסיף לו הקב"ה ט"ו שנה. ומובנים הדברים מאליהן, עד שקבעוהו לשמחה בכל שנה ושנה, ובוודאי שהיתה זו שמחה עד אין שיעור.

ברם, מאידך יש להתבונן במצב רוחו של משה רעיא מהימנא, אז בעת שחזר אליו הדיבור, והתחיל להתחנן ולבקש תקט"ו תפלות, אך ורק מכח דחיפת רוחניות, שכנסת ישראל לא יאבדו את ריעם האהובה, אשר ישלים את היציאה מגלות מצרים, ולא יגרע הוא מאותם ט"ו אלף שהועילה זכותם להישאר בחיים, ובכל זאת משרע"ה, אף בזמן שענה לו הקב"ה - רב לך אל תוסף עוד דבר אלי עוד בדבר הזה וגו', לא חזר לעצבותו הפרטית, ע"ד שבני ישראל היו טרודים באבלתם בזמן שנחרצה עליהם הדין במשך כל ארבעים שנה הללו, אבל משרע"ה נשאר בעליזתו ושמחתו, והתייחד אליו הדיבור עד לזמן פטירתו.

מעלת יום המשה עשר באב

בהתמלאו עינו הטוב להשפיע ב'מלא הרואה' עד שזכה דוד בחי' המלכות לבנות את ירושלים בחי' המלכות, ואזי ישפע שפע ציון מ-שילה, לבחי' המקדש בירושלים.

ואם בשילה לא היתה הגדרה מליאה למקום אכילת קדשים, כדי להעלות העם הבאים לאכול זבח לה', כי אם במה שהתבטלו מרחוק לבחי' יוסף שהשפיע אליהם בעצירתו אשר בקודש שלמעלה מערכם לגמרי, הרי התוספה בירושלים הסביב חומה, התקומה וההשתנות שהזיזה כל ערכי האדם באשר הוא שם, וכנאמר - וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך בו, כי הקדושה היתה מקיפה להאדם המקריב את הקרבן על המזבח שבתוך העזרה, בזמן שהלויים שרו בשירה, והכהנים מכפרים, והבעלים אוכלים את הקדשים בקודש, כנאמר - כי אם לפני ה' אלקיך תאכלנו במקום אשר יבחר ה' אלהיך בו וגו' ושמחת לפני ה' אלקיך בכל משלח ידך וגו' למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים:

ואם כי גם בבית עולמים - עיקר השראת השכינה היתה בהיכל ובקדשי קדשים, אשר שמה שכנה הלוחות והספר תורה, 'ומציון תצא תורה' היינו כי גם בבית המקדש, נמשכה השפע דרכי הסתום, בבחי' ציון בקדושה וביראה, ולא היה רשאים ליכנס עד לפנים ההיכל ולקדשי קדשים, הרי לעומת זאת

ויטש משכן שילה כתיב]: רבי יוסי ברבי חנינא אמר - ורצון שוכני סנה, עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו [פי' רש"י 'ורצון' - ע"י רצון שלא רצה ליוון ממה שאינו שלו], תזכה ותאכל בין השנואים [פי' רש"י - שילה קדשיו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים ששנאוהו].

מבואר הדבר כי עיקר דרכי השפע הנשפע ע"י 'יסוד צדיקא' בבחי' יוסף קדישא, אינו אלא באופן של 'קדושה ופרישות' כדי להכין מקום קדוש כלי מחזיק ברכה, והוא כשיזדמן לפניו דברים שאינו שלו, כך שיצריך לעצור בעד השפע באופן כללי. ורק אז בכח עצירת השפע, יתרבה כח השפע במשפיע, וע"ד שפי' רבותינו כי ה'ריתחא' שהתעורר אצל יוסף לא התבטל, אלא כשראה דמות דיוקנו של אביו - יעקב, אזי הופכו ועוצרו באוצרו הטוב כדי לעשות יחודים קדושים בסוד - יעקב ורחל עליונים, עדי יתמלא זכותו ויבקע ויתגלה שפעו והדרו בלי גבול וכמלא עינו במשכן שילה.

ולא עוד אלא לעולם נשאה שני דרגות 'ציון וירושלים' - שילה וירושלים [משיח בן יוסף - ומשיח בן דוד] נקודת ציון הבחי' יסוד המשפיע, ממדת יוסף שבמשכן שילה, שכל השנים שהמשכן בשילה - היו המשכת השפע, בבחי' יסוד המשפיע, כדכתיב - יברכך ה' מציון - 'וראה' בטוב ירושלים, שהשפיע יוסף

מעלת יום המשה עשר באב

ה

ישמע, ויחשבה עלי לשכרה, ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין הסירי את יינך מעליך, ותען חנה ותאמר לא אדני, אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני ה', אל תתן את אמתך לפני בת בליעל כי מרב שיחי וכעסי דברתי עד הנה, ויען עלי ויאמר לכי לשלום ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו:

ובבר הקשו המפרשים [ע' מהרש"א ברכות ל.] למה החשיבהו עלי לשכורה, עבור שלא הגביה את קולה, וכי עלי לא ידע הדין שאסור להגביה קולו בתפלתו [ע"ש בגמ']. אלא כבר פי' המפרשים [ע' שם משמואל חי' שרה תרע"ב] כי דין זה אמור רק בתפלת שמנה עשרה, שתפלות אבות תקנום ובוקע ועולה עד גזני מרומים היינו עולם המחשבה - למעלה משרש קול ודיבור, לכן היא צריכה להיות בלחש. עלי מכיון שראה אותה עומדת להתפלל אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה, ועוברת על הדין של לא תאכלו על הדם שתתפללו על דמכם, חשב בדעתו שזה אינה תפלת שמנה עשרה אלא תפלה פרטית שאפשר להתפלל בקול רם.

אבל כשהתחילה להתפלל, הרגיש עלי - שמתעוררת מצדה התעוררת רבתי, דוגמת היחודים והזיווגים הנתהווים בכוונת הצדיקים בתפלת שמונה עשרה, וכנאמר 'וחנה היא מדברת על לבה', וביאר הרה"ק

היתה שם מזבח בחצר העזרה, אשר שמה התייחדה המצוה - לצאת מן הכלים מגודל השמחה המופרזה שנרגשה עם עבודת הקרבת הקרבנות, וביותר בימים טובים כבחג הסוכות בעת ניסוך המים, או כשהקיפו את המזבח בערבה וכו'.

נמצא כי בזמן שקלטתה החומה להאדם הבא להשתחוות לה'

יתעלה - השוכן בתוכה, אף כי סובבו היראה עילאה אשר העלה את פנימיות נשמת האדם - מצד משכן ההיכל הנסתר, הרי עם זאת הצטרפה גם ההתעלות והרגשת הקירוב [מצד חיצונית הנשמה, בחי' המלכות] כשם שבא לדאות כך בא להיראות - בהקריבו את ה'קרבן' [מלשון קירוב] מעל המזבח.

*

עלי חשבה לחנה כשכורה,
כשעוררה בו בתפלתה כיסופים,
היוצא מן הישרות - בחי' שילה
ובואת התעלתה ירושלים, על משכן
שילה, וכמבואר במעשה
דחנה (שמואל-א, ט) ותקם חנה אחרי
אכלה בשילה, ואחרי שתה, ועלי הכהן
ישב על הכסא על מזוזת היכל ה',
והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה
תבכה, ותדר נדר ותאמר ה' צבאות
וגו' והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה',
ועלי שמר את פיה, וחנה היא מדברת
על לבה, רק שפתיה נעות וקולה לא

מעלת יום המשה עשר באב

בן, כולם לא היתה כי אם כוונה מצד הקדושה.

אבל מחשבות עמוקות הללו הבאים לתקן תיקוני עולם, הם באים באופן - אשר זו מעוררת כסופין קדישין [כבחי' העלאת מ"ן] השייכים לתיקוני הצדיקים אף באופני מוזרים, ע"ד שגרמה תמר לעורר ביהודה - ויט אליה הדרך. ככה הרגיש עלי עם תפלת חנה - התעוררת מחודשת, ויחשבהו לשכורה, כי הרי זו התעוררת לצאת מן הגדר בצד חיצוני, והוא הארה שלמעלה מטעם ודעת, במה שלא הורגל לכזה עלי בכל ימי משכן שילה אשר במשכנו של יוסף צדיקא, בבחי' יסוד צדיק העולה עד הדעת, כי הרגשת תיקונים נעלים כאלו - אשר הם בסודי תיקוני משיח בן דוד, שייכים לירושלים עיר דוד - כשהם באים לתקן עצם בחי' המלכות כמו שהוא, משא"כ בחי' יסוד צדיק, הרי 'דעת העליון' מנהיגו בקדושה בתמידות, בלי להתחשב במצב המתעורר מצד תיקונים הקשים עדי לתקן כל עצמיות הפגמים שבעולם, ולהמשיך את משיח צדקנו, שהרי עיקר השפע ב'שילה נמשכה יותר מצד העצירה 'איינגעלהייטנ'קייט' בבחי' יסוד יוסף.

לבן נזף בה עלי, אך היא השיבה לו, כי אכן זו התעוררת מבחי' חדשה לגמרי, והגיע זמן להמשיך את קדושת ירושלים [וכמו שבאמת פעלה

מרימנוב זי"ע [מנחם ציון ר"ה, וכע"ז בעשר קדושת בשם הרה"ק מווארקא] כי מרוב התעצמות במחשבה מעומקא דלבא, התאדמה פניה מגודל התלהבות, והיא מדברת 'על לכה' - לכה היה מלא על גדותיו עד שהתפרץ החוצה, בניגוד לעד זמן דאז, שכל זמן שהיא היתה יכולה, קבלה גזרת השי"ת באהבה ולא דברה דבר, כי התנהגה כדרכי הצדיקים שכל כמה שהדיבורים שלהם יכולים להשאר טמון בלבם שמרהו לבל יוציאם החוצה.

ובמסורה נאמר (מובא בבעל הטורים בראשית ו, ו) כי שלשה פעמים נאמרה בקרא 'ויחשבה', באברהם - ויחשבה לו צדקה, בתמר - ויחשבה לזונה, בחנה - ויחשבה לשכורה [היינו דאמר רבי יוסי יהא חלקי עם מי שחושדים אותו ואין בו, שהרי תמר בשביל שחשדה יהודה זכתה ויצא ממנה פרץ וזרח שיצאו מהם מלכים ונביאים, וחנה בשביל שחשדה עלי זכתה ויצא ממנו שמואל]. ופי' האלשיך (בראשית שם) כי אלו היו נראים מבחוץ כהתאוות גשמיות, ובכל זאת נאמרה עליהם 'ויחשבה' כי לא הוגדרה הדברים אלא כפי עמקות מחשבת הצדיקים אשר בקודש, בין במה שרצה אברהם להוליד בן - אשר ביצחק יקרא לך זרע, ובין במה שרצתה תמר להיבנות מיהודה, ולהביא לעולם את נשמת משיח, ובין במה שחנה רצתה להוליד

מעלת יום המשה עשר באב

ז

אשר היה הוא שאול לה' וישתחו שם לה':

*

אף השמחה בלי גבול - במזבח שבמקדש, רק כשמוסובב בשומרי המקדש, ומתבטלים מול קדושת הארון

אמנם גם אז - בעת שכבר נתנוצצה קדושת ירושלים, אין זו מקדשת, אלא כשבאים להתנור ולהתקדש, וכנאמר (ישעיה סב, ו) על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד וגו', ולעולם הוצרך ענין של 'מורא מקדש' למי שבא להתעלות בית ה', ולזאת עמדו הכהנים והלויים בתמידיות על שמירת קדושת המקדש בכל עת.

ועל שם זה נקרא 'מקדש' מצד הפרישות והקדושה, כי עיקר משמרת הקודש שבמקדש, זוהו ההבחנה שיבוא האדם לכלל דעת, להבדיל בין הקודש להחול, ולעשות גבול לסגת מלהשפיע למקומות זרים חלילה.

ואף השמחה והדביקות באורות נעלים כשבאו להקריב על המזבח אשר לפני ה', היו באופן ההשגה לדעת כי העיקר הוא להתבטל לבחי' 'קדשי קדשים', ואדרבא בזמן שנבנה המקדש מאז נאסרה הבמות, כי אף כל השגת הקדושה ע"ד שהיתה

להוליד את שמואל אשר משה את דוד למלך] ולכן ענתה חנה - אשה קשת רוח אנכי, תפלתי היא כחץ מ'קשת המתפרצת מתוך לבי, ולמעלה מטעם ודעת, ועולה למעלה למעלה לאותו המקום ששם עולה תפלת שמנה עשרה, וכדכתיב ותתפלל על ה', וא"כ תפלה כזו אף שהיא פרטית צריכה להיות בלחש. וכן בהמשך כשבאת חנה לשבח לה' (שמואל א ב,ב) כתיב - ותתפלל חנה ותאמר עליו לבי בה', רמה קרני בה', רחב פי על אויבי כי שמחתי בישועתך, אין קדוש כה', כי אין בלתך ואין צור כאלקינו, אל תרבו תדברו גבהה גבהה, יצא עתק מפיכם, כי קל דעות ה' ולו נתכנו עללות:

והוא כי המשיכה חנה - בחי' קדושה חדשה, בהרגשת שמחה ע"ד שנרגשה בהקרבת קרבן בבית עולמים, עד 'כי עלוץ לבי בה', וכל הגילויים באופן שיצא 'עתק מפיכם' - מאליה, ולמעלה מטעם ודעת, כי קל דעות ה' [ב' דיעות כידוע מספרים] שכמו שיש דעת עליון, יש גם התעוררת הבא מצד דעת תחתון - בחי' המלכות, ובזאת חידשה ענין, כי עם שתוליד את שמואל צדיקא, יהיה הוא מופרש כולו לה', כי אם עוד לא נבנתה המקדש, כבר שייך להתפרש כל כולו להתעלות בית ה', ואמרה לעלי (שמואל א א,כו) אני האשה הנצבת עמכה בזה להתפלל אל ה', אל הנער הזה התפללתי, ויתן ה' לי את שאלתי אשר שאלתי מעמו, וגם אנכי השאלתהו לה' כל הימים

מעלת יום המשה עשר באב

עיקר הולדת השמחה בחי' ציון, כשמתקנים דלתי הרחם בגבורות מנצפ"ך, לעצור ההרגשות וההשגות בקודש

ובדברי קבלה נקרא הרחם שבו נוצר הולד בשם נקודת 'ציון', והוא כי כל הכח של יוסף הוא בזה שיוכל לעצור בעד השפע, ושישפע במקומה הראוי לגדל הוולד ברחם סגורה בדלתות, [ע' עץ חיים דרוש העמידה ברכת אבות. כי נקודת ציון שבנקבה, פטר רחם שבה היא בחינת היסוד שלה, והוא בחינת מ"ם סתומה, שהיא סוד הרחם שבה - העשוי כצורת מ"ם סתומה, בסוד כי לא סגר דלתי בטני, כי שתי דלתות רחמה הם מצטיירות בציור חיבור מ"ם סתומה, וע"ש כי גוא"ל הוא בגימ' ארבעים כמנין אות מ"ם סתומה: ומבואר שם עוד כי ה' אותיות מנצפ"ך שמצד הגבורות הם השומרים ועושים את הגבול לדלתי הבטן לעצור השפע בתוכה כדי לגדל הוולד כראוי].

ולא רק זאת, כי אם לא זכינו, ובמשך הזמן שכחו את ה', ובעוה"ר גרמנו שייחרב הבית, אין זה אלא מצד 'חסרון הכלים' שנחסר מאתנו - כלים הראויים, ונפתחה דלתי ההיכל, והשפע נגזלה בידי צר, ונחרבה ירושלים עד יסודה, ואין מקום ראוי שייתחדו בו בחי' ציון וירושלים. ולכן עד כי יבוא גואל, משיח בן דוד מסתתר בצער ועוני, ונמצא עמנו בצערא בגלותא, וצדיקים מצטערים בצערא דשכינתא.

מושגת בשילה ביראה עלילה, השתנתה דרכי האור לישפע ביתר עז - בגורן ארנן, אשר נעשית לתל תלפיות - תל שהכל פונים אליה, וכנאמר (דברים יב, יא) והיה המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם, שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם וגו', השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תראה, כי אם במקום אשר יבחר ה' וגו'.

ובזה מייחדים 'ציון וירושלים', ומקום המקדש הוא בין הגבולות של שבט 'יהודה ויוסף' [בנימין - צדיק תתאה יסוד המזדווגת עם מלכות כאחד, ע' בגמ' זבחים קיח: שגם שילה וגם ירושלים בחלקו של בנימין, ורצועה יוצאת ונקראת על שם יוסף, כדכתיב 'ובאהל יוסף לא בחר'] כדי לייחדם להיות שני מלכים משתמשים כאחד, כנאמר 'הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב', כי כל עיקר קדושת המקדש היינו 'קביעות מקום' אשר קלטתה לכל אדם להתעלות בכולו, ויהיה המקום כלי ראוי שבו ישפע קדושת ציון - עד שיעלהו לכל שייפי האדם כולו. ונמצא כי מעלת המקדש הינה בזאת, שגם בו יכוון האדם כולו להתעלות ולעצור בעד כל תכונות גשמיות שהתרגל אדם בהן במשך השנה - איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו.

לישראל ואתגלו אתוון, והווי ישראל ידעי לון על ברירו דילהון ברזא דשמהן גליפן עד דחטאו. כיון דחטאו כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, והוה ידע לון משה ויהושע ושבעים זקנים ובהו עאלו לארעא. כיון דאתבני בני מקדשא ואתגלי שיר דא, אתגליפו אלין אתוון - בעשרין ותרין אתוון, רזא ב"ך [כ"ב] אותיות] והיינו מישרים אהבוך..

ופי' הרמ"ק - ובהו עאלו לארעא, פי' באור שנתגלה מהם עליהם יכלו לטהר ליכנס לא"י ולכבוש ז' עממים ולשבר ז' קליפות השולטים בא"י, כדכתיב (בראשית יב ו) והכנעני אז בארץ, סוד ארור כנען נחש הקדמוני. וזהו סוד האותיות מנצפך, והוא היסוד הצדיק, ועליו נאמר טוב הצפון לצדיקים לעה"ב, וזהו מנצפך 'צופים' אמרו, כי הוא מטוב הצפון לצדיקים.

ונמצא כי עיקר תיקוננו תלויה במה שנתקדש בחזרה, ושיעבודי הגלות יכריח אותנו להתנזר ולעצור בעד כוחותינו ושפענו כלול בתוכנו, אשר בזה נבנה ונתקן דלתי ההיכל שיהיה ראוי ליסגר כדת וכדין כל ששת ימי המעשה, עד שנזכה במהרה ל-יום השביעי יהיה פתוח בעת הנכון, ובכלים הנכונים, כי ירחמו עלינו משמיא, ויחזור לגאלנו, ולהוריד את בית מקדשנו משוכלל מלמעלה.

ובדברי קבלה מבואר, כי זה סוד מאמר חז"ל (מגילה ג.) **מנצפ"ך צופים אמרהו**, שכחהו וחזרם ויסדם, והוא כי כל סדרי תיקוני עולמות תלויים בסוד שמירת משמרת הקודש, לסגור דלתי הבטן שלא ישפע השפע לחוץ, וזו נעשו ע"י תיקון ה' אותיות מנצפ"ך, וכל שחטאו ישראל גרמהו ששכחהו, ועבודתנו לתקנם תמיד מחדש. וכמבואר בדברי הרמ"ק (פרד"ר שער כו, פרק כו) ע"פ הזוהר (שה"ש ט.) בפסוק מישרים אהבוך (שה"ש א) שפי' אליהו הנביא ז"ל, מישרים אנון שאר אתוון דאשתארו, ומאן אינון מנצפ"ך דלית בכל אתוון דאתקרון מישרין בר אילין. ואינון דאתכפלו משרים אילין באילין, מ' במ' נ' בן' צ' בן' פ' בן' כ' בן' אלין משרים אילין באילין, ודא בדא - דהא עשרין ותרין אתוון כלילין, כך אינון דאשתארו דאינון - מישרים אהבוך, לאתכללא עמך באינון עשרין ותרין אתוון. אילין מישרים אינון אתוון טמירן גניזן גו עלמא עלאה. וכד אתגניזו אור קרמאה אתגניזו אתוון אילין והוה ידע לון אדם. בתר דחטא אדם אתגניזו כמלקדמין. עד דאתא אברהם וידע לון ברוח קודשא דשראת עליה. לבתר אורית לון ליצחק, דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, ויצחק אורית לון ליעקב, ויעקב אורית לון ליוסף. כיון דמית יוסף ובני ישראל הוו בגלותא אתגניזו אתוון ואסתלקו כמלקדמין עד דקיימו ישראל על טורא דסיני ואתמסר אורייתא

- כל אחד כפום שיעורין דיליה, עוד נחסר בזה המנוחה והנחלה, כי המציאות הוא - שכל אדם החי בעולם הזה אשר רובו רע, אף אם הוא מן הני ישרי לב הכי קדושים - כל שאין האדם הגשמי עושה סיג לקודש, לעד היכן יתפשטו הרגשותיו והשגותיו, יוכל לבוא למלחמה נפשיות בערכובי טוב ברע, ויצריך ליזהר מאוד להבדיל בין הקודש להחול, ולהיזר מן יצר הצבוע - המכניס בו פניות ועקמומיות השכל, כך שזה עוד רחוק מן השלוה והמנוחה, ומה עוד זה זה רחוק בהרבה - מלהיות השגותיו לנחלה וירושה ליוצאי חלציו ולדורות הבאים, כי מי יודע מה יולד יום, ואם היום יש לו בהירות הדעת, הרי עם ירידת הדורות מתעוררים תאות והשגות רעות, כך שבלא יודעים יוכל למצוא עצמו מטהר את השרץ בק"נ טעמי היתר..

ולזה מה עוד השתוקקו בני ישראל שישרה השכינה בקביעות במשכן שילה [כי עד אז לא נחשבה השראת השכינה כמבואר בגמ' שם, שכל השראת השכינה רק בחלקו של בנימין, משא"כ כל י"ד שנה של כיבוש וחילוק - שהיה הארון בגלגל. ולכמה מ"ד לכל חטאת יחיד וחובת יחיד - הוצרכה שימתינו עד שיקבע המזבח במשכן שילה], ואזי התבטלה דיעות בני ישראל אל קודש הקדשים - שבו הארון והלוחות והספר תורה - קבוע במקומו, והאירה לבני ישראל

מעלת משכן שילה, להתבטל בראית הקודש, ולא כבבמה, בחי' איש כל הישר בעיניו לפי קטנות השגתו בלי גבול

ולא עוד אלא כל תפלתנו, הוא ע"ד המבואר בגמ' (זבחים קיח.) רבי אבדימי בר חסא אמר אמר קרא - ולו תאנת שילה, [תאנת - לשון תאניה ואניה (איכה ב)] מקום שכל הרואה אותו בחרבנו - מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו, ופי' רש"י - שהיו מתאנחין ורואין, שמשם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיתו:

ולמה מתאנחין על משכן שילה דייקא, ויבין את זאת בהקדם במה שיעיר המתבונן - איזה מעלה גדולה היתה בזמן ש'איש כל הישר בעיניו יעשה', עד כי היו מעלין זבח 'על במה קטנה' - בכל מקום אשר תראה, עוד מלפני שהושכנה משכן שילה, כי אזי היתה ישרות כל אדם פשוט - כדבעיא למהוי, ולא הוצרכה האדם להתנצר במיצר ובמעצר, לא לתת להרגשותיו ולהשגותיו הרוחניות להפעיל איש ואיש כרצונו וכמקומו.

ובכל זאת תלהו הכתוב, כי לא הותרה בכזאת כי אם - כל עוד שלא באתם אל המנוחה ואל הנחלה, ופי' חז"ל [ע' ברש"י עה"ת - ע"פ חד מאן דאמר בגמ' שם] אל המנוחה - זו משכן שילה, ואל הנחלה - זו ירושלים: הרי כי עם גודל ההשגה שיש בהקרבת זבחים על במה

בגבולותיו הגשמיים, אלא תתפשט קדושתו בכל הרואה, כי צדיק יסוד עולם השפיע אשר כל הרואה אותו התבטלה אצלו כל הרע, ואין שום דבר שיפסיק ראית הרוחני אף כשעומד אדם מרחוק כל שיכוון אל הקודש. ובוזה הגיעו אל מנוחה והשלוח האמיתיות.

מעלת המקדש, להיות ל'לנחלה' בירידת הדורות, ואף קצה המחנה יוכלו להשתנות בעליה לרגל, תוך כותלי המקדש

ברם, מה שהוחסר להם עוד 'זהו הנחלה', והוא כי 'לא לעולם חוסן', ואם דורם היתה דור זכאי, הרי ברצות ה' שבמשך הדורות יתקנו אף ניצוצין הכי שפלים, ואכן עבור זאת בכל דור ודור מתחדשים ומתרברים צד הסט"א, מה שלא שער אבותינו ורבותינו מדורות הקודמים. ומה עוד כי אם בדורות הקדמונים עוד נמצא בנו שרידי דור הישן - בחי' נשמת צדיק יסוד עולם [כנשמת עלי הכהן, ושמואל הנביא], שהאירו את לבנו, באכילת קדשים בכל הרואה, הרי עם ירידת הדורות [בבני עלי, ובזמן שכבר שאלו למלך, ומלכהו לשאול ודוד] סר צלם מעליהם, ואם נשאר צדיקים פה ושם - היו הם בבחי' שאול גבוה מכל אדם', וכלליות ישראל נתיתמו ממנהיגים המגביהים ושומר עליהם, ואזי בעוון הדור [בזמן בני עלי] נשבה

בחי' 'דעת עליון' [ולא רק 'דעת תחתון' כל אחד כפום שיעורין דיליה, וכפי השגתו הנראה והנרגש], ואחרי התבטלות הלזה, אזי הגיע אל ה'מנוחה' ולא התפחדו עוד מן יצר הרע.

בכל שנות שילה, וזו כל אחד לישרות הלב, נתבטלה כל השנאה והרע בהתבטלות לראית שילה, בחי' יוסף צדיקא

אמנם מצד שני - עוד כל ימי השופטים, עד סוף מלוכת 'שמואל הנביא', עוד שרה בהם מעלת 'איש כל הישר בעיניו יעשה', והשגת כל יחיד ויחיד היתה מצד תכלית היושר, ואכן עבור זה עוד יכלו לאכול אכילת קודש בהשגות קדושים בכל הרואה, ואף על הרים הגבוהים שמסביב - בחלקת שאר שבטים, וכמבואר בגמ' (ס) שזכה יוסף, שאף 'בין השנואין' היינו שאר השבטים ששנאו אותו, התבטלו ויכלו לאכול מן הקודש כל שהתבטלו וראו את הקודש. והוא אחרי שכל השנאה והרע - התבטלה כליל מול ראית והשגת הקודש בחי' יוסף שביטל את כל הרע, וכמו שביאר המהר"ל (זבחים קיח): כי קדושתו של יוסף, זה כח על טבעי להיות נבדל מן הגשמיות, כך שלא שייך שיתפעל מן ראיות מושכיות גשמיות, וזכה ל'עלי עין' למעלה מן עין הגשמי, והיא שגרמה לכך שקדושת המקדש שבגבולו לא תהיה

מעלת יום המשה עשר באב

הזמנים, 'וכארץ יסדה לעולם' - נבנה הבית בבנין חזקה המאירה אף את אבן הדומם והחומרי, והמעלה את כל אדם - הבא בית ה' ושב בתשובה ומשתחוה ומודה, וכמו שהודה יהודה ולא בוש, ואף נשמות הנטרדים בקצה ארץ ישראל, הרי מני אז התחייבו - בעלייה לרגל [וכמבואר ברמב"ן דברים טז, ט, שעלייה לרגל היתה רק במקדש, ולא במשכן, ע' בגמ' מכות י.] ומעלה את האדם בחזרה עד לרום המדריגות כנאמר 'ויבן כמו רמים מקדשו', וחזור ומייחד 'ציון ירושלים' [כשהאדם בכל מצב מתבטל ושב לבחי' הר ציון, כבחי' ויגש יהודה אל יוסף] וכל שעלה האדם בית אלקינן, והתנזר עצמו מן החול, להיות שומר משמרת הקודש, והביא את קרבנו בכוונה טהורה להתקרב אל ה' מול ארון הקודש שבבית קודש הקדשים, וראה את הכהנים בעבודתם ולוים בשירים ובזמרים, התבטלו ונמוסו אצלו כל זוהמת הגשמיות שהצטברו עליו במשך השנה, וכל תאותו ותשוקתו לא היתה רק לאכול את הקודש, ולהתכלל בקדושת המקדש, ואף עלה בו היראה והפחד - אשר ילווה לאדם גם בחזרתו מן הקודש לא להיטמא ולרדת מדרגתו אשר קיבל, וכנאמר 'למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים'.

הארון אצל הפלשתים. וחזרה זמני היתר הבמות בנ"ז שנה - שהמשכן שכנה בנוב וגבעון [כמבואר במאירי מגילה ט. ע"פ הירושלמי, שהיסוד הוא כל שאין המזבח אצל הארון, אין זה זמן השראת השכינה שבמקדש ובמשכן], ובזמן היתר הבמות הלזה - כבר לא זכינו לאותו הישרות לכל אדם בכל מקום - כמו שהיה בזמן שפוט השופטים.

אזי ריחם ה' עלינו, והנחילנו את 'בית עולמים', שבנו דוד ושלמה בנו - בהר המוריה נגד שער השמים, אשר משם מאירה לכל אדם בכל מצב, אף בזמנים שלא נזכה לזאת ההשגה של שבטו של יוסף צדיקא - כמו במשכן שילה. ולכן היתה זו בית של אבן המתקיים לעד, ומני אז השכינה לא זזה מכותל המערבי, וקדושה ראשונה קדשה לעת"ל. ולא היתה עוד משכן של אהל היריעות [שהיו במשכן שילה, מן היריעות שבמשכן, וכנאמר (תהלים עח סה) ויקץ כישן ה' וגו' וימאם באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר, ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב, ויבן כמו רמים מקדשו בארץ יסדה לעולם, ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאת צאן, מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו וגו'], ובית המקדש נבנה ע"י שבט יהודה החזק כארי, ואינו מתפעל מן מצבי העליות והירידות שבמשך

מעלת יום חמשה עשר באב

יג

הדברים יובנו – כשנתבונן בעומק כוונת תפלת משה רבינו ע"ה – 'אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון': וידוע כי כיוון משה רבינו בתפלתו, שהבית המקדש לא ייחרב, כי ידע רעיא מהימנא, שאם יבנה המקדש על ידו לא היה הבית נחרב. והקב"ה לא הסכים על ידו, אלא אמר לו 'עלה ראש הפסגה וראה עיניך ימה וגו'.

הענין בזה כי האמת כי אבינו אב הרחמן לא קבע ענין ירידת הדורות - בכך שהנחילנו בית עולמים, והאדם ישב לו בכל מקום נידח תחת גפנו ותחת תאנתו, ושרק בזמן מן הזמנים יעלו ישראל בית קל, ואז בהר ציון ישכח ויעזוב את ביתו ונחלתו

החורבן כדי להתעלות ביתר שאת, ע"י שירדנו להעלם והסתר, ולעצור הרגשתנו בכליון עינים, לראות את מלכנו

אבל גם בזאת לא נגמרה סדר ההשתלשלות, כי אם זכה זכינו לראות את בית תפארתנו ומקדשנו על מכוננו וכל הדרו - למשך ת"י ות"כ שנים. הרי גם אז הושפעה ירידת הדורות, וירד ירדנו בגלות המר הזה בעוה"ר, וכבר קרוב לאלפיים שנה אנו צועקים – ולירושלים עירך ברחמים תשוב וכו'. והגם כי לכאור' במושכל הראשון נראה, כי אפס תקוה ח"ו, הרי הבטיחנו – כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב, ובא לציון גואל, אלא מה השתנתה – המבט שלנו השתנתה.

ב. ע' במדרש (דברים רבה - מהדורה חדשה) עה"פ רב' לך' א"ל משה וניעול דאנא בני מקדשא, א"ל ואין את בני יתיה לא חרב, א"ל משה והא יאות לא יחרב, א"ל הקב"ה ואם אינו חרב אני מכלה את בני שהן עתידין לחטוא לפני ולהכעיס אותי ולעבוד ע"ז, אמרתי 'זובח לאלהים יחרם' ואני מתיש חמתי בביתי ומחריבו ואין בני מתכלין, שכן כתיב כלה ה' את חמתו'.

וע' בגמ' (סוטה ט) מה שדרשו עה"פ רננו צדיקים בה' - לישרים נאווה תהלה' אל תקרי 'נאווה תהלה' אלא 'נוה תהלה' (פירש"י על עסקי נוה בתים שבנו יהללוהו) זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, דוד דכתיב 'טבעו בארץ שעריה', משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגזז אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו, היכא, אמר רב חסדא אמר אבימי תחת מחילות של היכל: [וע"ע באוהה"ק דברים א, לת, פרשת דרכים דרוש ח', ובעשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו ח"ב פט"ז, ובמגלה עמוקות ואתחנן אופן כ' פ"ד, ובנחל קדומים להחיד"א, וישמח משה ריש פרשת בשלח, ובבאר מים חיים ריש פרשת ואתחנן - דנדוע שאם היה משה נכנס לארץ ישראל לא היו שולטין זרים במעשה ידינו, ולא גלינו מארצינו והיו כל הדברים באים לתיקון].

מעלת יום המשה עשר באב

המקדש אשר בלב כל אחד מישראל, וכנאמר 'ושכנתי בתוכם' – בתוך כל אחד ואחד מישראל, יהיה בזו האופן שכבר הושגה עכשיו במצב רוחו של משה רבינו רעיא מהימנא.

וכנאמר שאם נתבונן במצב רוחו של משה רבינו מהימנא, אז בעת שחזר אליו הדיבור, שכפי ראות עיניו הטהורות - התחיל להתחנן ולבקש תקט"ו תפלות, אך ורק מכח דחיפת רוחניות - שכנסת ישראל לא יאבדו את ריעם האהובה, אשר ישלים את היציאה מגלות מצרים, ולא יגרע הוא מאותם ט"ו אלף שהועילה זכותם להישאר בחיים.

ובנאפם מה, כן אנו מרגישים זה עידן ועדנים, אחרי אלפי אלפים ורבי רבבות תפלות ותחנונים שכבר נשפכו דמים כמים, אנו ואבותינו ואבות אבותינו, והלב צועקת 'עד מתי', ומבקשים בכל לשון של בקשה בתפלה ותחתונים 'ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים', ובית ישראל בכל מקומות נידוחיהם נאנחים ונאנקים עד למעלה ראש, עיני עיני ירדה מים על שבר בת עמי. וממתנינים אנו בכליון עינים 'בן דוד' עבדך - איכה, ומה עוצר בעדך לבא לגאלנו גאולת עולם. והכי לא סגי כל הצרות והתלאות אשר מצאתנו דורי דורות, ושואגים מכאב - עוד כמה שייך לקרוץ מחומר כמונו לשאת על כתפנו הצרים והדלים - את עול הצרות והתלאות השונים והמשונים

מאחור, ויתבטל מכל השגותיו העצמיים התחתונים אשר בו שהה כל השנה. ונמצא כי בזאת עוד לא נזכה לזאת הטובה שהיתה מצד אחד בזמן משכן שילה, שיהיו הקדשים נאכלים בכל הרואה, ואיש כל הישר בעיניו זכה אף בדעת התחתון מלכתחלה לא להתגשם בזוהמת עולם הזה כלל. אלא אדרבא כל כוונת בניית בית עולמים, אשר יהיה לנו בזאת כר נרחב, ושני המקדשות יהיו ליסוד לבנין בית השלישי שיבנה במהרה, ולא נחרבה המקדש כי אם עד היסוד, אבל היסוד שכרה דוד לא נחרבה. ובזאת יוכנו בני ישראל בהכנה מליאה לימות המשיח ובאופן היותר מועיל, אשר כבר התחילה עם החורבן, שמאז ניקח גם המעלה של בית עולמים, וגם יתעלו לעוד דרגא נעלית יותר, כערך שזכינו במשכן שילה הקדום.

האומנם וודאי שמעכשיו זו נעשה באופן הכי שונה לגמרי, והוא על דרך שביארנו בריש המאמר, בעיקרי מעלת בית המקדש - שנקרא 'מקדש' מצד הפרישות, והיה הלויים שומרים את משמרת הקודש. ואם בזמן שבית מקדש היתה בנויה על תלו - היתה שמירה זו באופן חיצוני הנגלה, הרי הרבה יותר זו באה באופן פנימי ועמוקה ביותר בעת שבית המקדש חרב בעוה"ר. וכבר מאז ומקדם גילה הקב"ה למשה רבינו מהימנא כוונה פנימי הלזה, והוא כי באחרית הימים - התגלות קדושת

מעלת יום המשה עשר באב

טו

באופן הטוב והישר, אף ממה שהשגנו מאז ומקדם בזמן שביהמ"ק היה קיים.

הן אמת, כי זה באה באופן אשר טרקו וננעלו בפנינו כל דלתות פתחי ההצלה, אבל כבר פתחנו את דברינו, כי גם כל קדושת 'ציון המצוינת', בא בקדושת יסוד יוסף, אשר בפרישתו ועצירתו בקודש לא ללכת אחרי עינו המתאוה למלא משאלותיו הנראות, גרם שנסגרה דלתי בטנה כביכול, עד לזמני פתיחת דלתי בטנה בלידת הקודש בבניית המשכן.

ובזה גילה הקב"ה למשה רבינו – שידע כי דייקא עם אי מילא משאלותיו, עד שיצריך להישאר מאחור במדבר הר נבו, בזה העצירה נעצרה דלתי בטן כנסת ישראל – אשר בו נעצרה התעוררת הכי רבתי של תשוקת רועינו משיחנו – עד כי אין ערוך לכח הנזרע ע"י עצם ההתאפקות והעצירה אשר בזה נכפלת בכפל כפליים לאין שיעור אותה כוח מוליד הטוב – לבנות ההר הטוב הזה והלבנון דלעתיד.

אבל לא רק באשר זו נתינת כח להכנת בנין דלעת"ל, אלא גם מעכשיו באופן הנסתר, הרי כמו שזכה יוסף למה שעצר בעד עינו, כך שכל ישראל יזכה במשכן שילה להשגת קדשים בכל הרואה כנזכר, כן אמר קרא – ולו תאנת שילה, [תאנת – לשון תאניה ואניה (איכה ב)], וכאמור לעיל – מקום שכל הרואה אותו בהרבה –

התוקפים אותנו בלי הרף רח"ל, ועוד כמה עוד נתאפק ולא נפקע לסבול עול הגוים השאננים, ולמה נגרע מכל האומות היושבים בטח ומלעיגים עלינו 'לעג השאננים'. ובכל זאת אוי ואבוי – כבר עבר קציר וכלה קיץ, ועדיין לא נשעננו.

והנה, הכי יעלה על הדעת – שאת כל זאת העליל עלינו אבינו אב הרחמן – למיגנא ח"ו, או רק לכפרת עונות, חס מלהזכיר, אלא הוא הדבר אשר דיברנו, כי אומנם יש פה אהבה הכי עמוקה ומוסרת. והכי מה ענה לו הקב"ה למשה כתשובה למשאלתו – עלה ראש הפסגה וראה וכו', ואם הדברים כפשוטן, הרי אין זו אף כתמורה קלושה לנחם את לב רוח משיחנו – משה רעיא מהימנא.

אבל וודאי כי בזאת נמצא את נחמתנו ומענה למשאלותינו, כי יש מין השגה 'של אכילת קדשים בכל הרואה' באופן אשר זו באה מצד – כליון עינים, כשעינינו יוצאת וכלות, ומכלה את כל הרע והזוהמא שנצטברה עלינו, ע"י הרגשת יסורי עצירת כל טוב, המכליל את כל שייפין, כי אין חלק מחלקי בשר החי אשר יחתך בו איזמל של ברזל רח"ל – ועוד ישאר אדיש, ולא יתעורר מפעם לפעם בהתעוררת תשובה הכי עמוקה – בי' עמקים עד לעומק תחת בזמן שנמצאים ונדכאים בעמקי שאול, אשר לעמקות הלזאת באופן נסתר – אין בדומה לו בשום השגה רוחני

מעלת יום המשה עשר באב

זוכים להתעלות בתפלה ולשכוח את צערנו, ולהיכנס ולהיטמן תוככי אותיות התפלה, עד כי האותיות הם מאירים, ומרחוק אנו מרגישים כאילו כבר נכנסנו ל'עולם האצילות' המאירה בתפלה.

נמצא, כי באמת נשארה 'נחלתנו' בית עולמים לנצח ולנצחים, רק שהשתנתה דרך הגישה, שאם בזמן שביהמ"ק היה קיים, היתה זאת מצד הנראה והנגלה, הרי עוד היתה אז להשגת האור גבול וגדר - בין כתלי בית המקדש, משא"כ השגת ההתרפקות כליון עינינו, הגם אשר היא באופן הנסתר, ובזמן שאנו צריכים לעצור בעד כל משאלותינו ותאותינו הבוערים ומעוררים לפנינו. אבל הרי הוא באופן היותר עמוקה, ובתכלית פנימיות ההשגה, ובאופן מכוסה ונעלמת - הרי עם השגת 'עבודת התפלה' במקומות נידחני בגלותא - הרי קדשים נאכלים בכל הרואה, ובכל המתרפק - ונכספה וגם כלתה נפשו לחצרות בית ה'.

*

תפלתנו ע"ד להתקשר במצב רוחו של משרע"ה, לשמוח ולהתדבק בה' באופן רוחני, אף שבנגלה עוד לא נתמלא מבוקשנו

ואכן בזה אנו שואפים ומתרפקים בכל תפלה ותפלה, ואנו

מתאנה עליו על אכילת קדשים שלו, ופי' רש"י - שהיו מתאנחין ורואין, שמשם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיתו:

היינו שבאפס מה, מכיון שבלא"ה כל ההשגה באופן נסתר, אזי אין פחד מצד ירדת הדורות, ואדרבא באופן הכי עמוק, מתוך האבל והצער שאנו מזכירים בעצמנו, אנו זוכים כבר עכשיו לאותה דרגת הראיה אשר בקודש, וע"ד הנאמר במשה רבינו 'עלה ראש הפסגה', ותתעלה מתוך צערך והתפקותך לדרגת הכי נעלת עליונות, עד כמעט להשתכח ממצבך, ולשמוח בהתדבקות הבורא ית' אשר מתייחד הדיבור אליו, באופן שתעמוד לראות ולהתדבק בהתרפקות אל נחלתנו אדמת קודש, מול שער השמים.

ולעומתו, גם אנו כל בית ישראל בעת כי אזכרה אלהים ואהמיה. בראותי כל עיר על תלה בנויה. ועיר האלקים משפלת עד שאול תחיתה. ובכל זאת אנו ליה ועינינו ליה. אזי שומע קול בכיות. וודאי ישים דמעותינו כנאדך להיות, ותמלא נאד הדמעות כדלתי הרחם הסגורות, ולהיבנות בו להיות זרע מצמיח ישועות, ותצילנו מכל גזרות אכזריות, כי לך לבד עינינו תלויות.

וכל שענינו מוגבהות ופניות למעלה ומבקשים 'ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים', אזי באפס מה

שבזכות משה רועינו יש גם ביכלתנו להתעלות בתפלתנו ובקשתינו, להתעלות באופן הרוחני, ולהגביה עינינו בתפלתנו נגד ירושלים (ע' ברכות ל.), ולהתחנן 'ועינינו תראינה מלכותך', ולאסוף ולכלות את כל הרגשותינו ומכאובינו להעלותו באש קודש, ובו בזמן גם לכלות ולעצור את כל מדות אהבות זלות המתעוררים בנו בשבתנו על סיר הבשר, ובעת שאנו נרגשים כנעזבים ונשכחים בחומריותא דגלותא בעוה"ר. ובכח שירת פסוקי דזמרא ועיון התפלה נשיב את לבנו, ולאסוף את כל אותם ההרגשות בקדושת יסוד יוסף ולהקריבם להשי"ת, כנאמר (מלכים-א ה, מח) ושבו אליך בכל לבכם ובכל נפשם בארץ איביהם אשר שבו אתם, והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם, העיר אשר בחרת והבית אשר בנית לשמך:

ובזה פותחים אנו התפלה, באופן שנדע כי אין העיקר המילוי הבקשה, אלא אנו מתבטלים למעלה, ומחברים 'גאולה לתפלה' [בחיי' יוסף ויהודה] וכענין יחוד 'ציון וירושלים' כידוע. כי אם נצרך עוד תיקונים, הרי העיקר כי יישמר שפע 'דלתי הרחם', ולא יצא הרגשתנו ובקשתינו כי אם דרך פתח הקודש הרוחני. ואומרים 'ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, וכמבואר בדברי האריז"ל שבזה מתקנים דלתי פתחי הפה בסוד

מתכללים עצמנו בתפלתו הגדולה של משה רעיא מהימנא, שהתדבק בלא פחות של תקט"ו תפלות, עד שפעל להיות מתדבק לאלקיו כ"כ, עד שראיית עיניו הקדושים 'בכליון עינים' לדבר אי מילא משאלותיו אשר כל כך השתוקק, ושתם תפלתו בעדו בזמן שכל חטאו במי מריבה לא ברורה, ואף ראה שלאחרים כן נתמלא בקשתם, ובכל זאת קיבל את עוון הדור, והשאיר מאחור בעבור עון הדור, כנאמר ויתעבר ה' בי למענכם, ובכל זאת פעל בדרך על טבעי להחיות את 'עיני שכלו' להתעלות להיות רוחני לגמרי, ולפרוח כמלאך עליון לראות הכי רחוק, וכמו שפי' המהרש"א (ברכות) שהראה לו באופן ניסי את הרחוק כקרוב, ואם היו זו נס באופן מוחשי, עוד ביותר מזה היתה זו באופן נפשי, שהתעלה להחיות אותיות בקשתו ותפלתו כאילו התמלא משאלתו ולהרגיש כאילו נכנס לדרגת ארץ ישראל הרוחני, ולא התחשב כלל במה שבפועל הוא נשאר רחוק בגלותא כשאנו פונים למעלה.

ובמו שסיבת אי מילא משאלותיו היתה 'כי התעבר ה' למענכם', הרי שהיו הוא מאוחד בכלל ישראל, ומה שבני ישראל לא זכו, גם רבן ומנהיגן לא זכה, ומדה טובה מרובה, שלמה שכן זכה להתעלות בתפלתו לגמרי, לזה כן גם אנו זוכים בכל עת,

מעלת יום חמשה עשר באב

יו"ט נעלם ביום חול - בחמשה
עשר באב - חג ה' בשילה, אף
אחרי הקלקול, ועוד לא התאבלו
על מתי מדבר

וע"פ כל זה יובן, גודל יום החג של
ט"ו באב, וכמבואר כל זה
באריכות נפלאה בספר פרי צדיק
(מאמרי ט"ו באב) וכדאי להעתיק ממקצת

מנצפ"ך שהם הה' גבורות המעכבים
את מילוי הבקשה, וכל זאת לצרכי
התיקונים בבוא העת הנכון להולדת
הגאולה. ובזה הביטול וההתעלות
בעצמו נעשה המתקת הדינים - ופי
'יגיד' - לשון המתקה לבחי' הפה
בהדלתות.

*

ג. כדאיתא בכוונת - אדני [מלכות] שפתי [נצח והוד] תפתח, ופי' - תכוון להמתיק
אותיות מ"נ - מן מנצפ"ך שבגימ' פי'. ועל ידי ט' יודי"ן, היינו ד' יודי"ן דע"ב
וג' יודי"ן דס"ג, ואל"ף של אדני יש בו ב' יודי"ן, הרי ט' יודי"ן בנימטריא פי',
ונשאר ו' של אל"ף שבין ב' היודי"ן הרי ו' פי. גם שם ס"ג וכ"ב אותיות עם שורש
ה' של ה' מוצאות הפה בנימטריא פי'. ועוד תכוון כי ראשי תיבות של ופי יגיד
תהלתך הוא תיו היא המלכות שכוללת כ"ב אתוון מא' עד ת', שהיא משימה
פניה לעלות לאצילות, ויומשך לה שפע מאצילות להמתיק כל הכ"ב אתוון שבה,
וה' אותיות מנצפ"ך יומתקו על ידי שם בוכ"ו אותיות שניות של אהיה בגימטריא
ל"ד הנרמז בסופי תיבות של ופי יגיד תהלתך שהוא ירך בגימטריא ד"ל, ותכוון
שיתמלא שם אדני במלוי דמלוי שיש בהם ד"ל אותיות, כמנין השם בוכ"ו

ובכל זה נעשה המתקה, וכמו שפי' בברית כהונת עולם - מאמר אילו של יצחק
(פרק נה) ופי 'יגיד' - לשון המתקה כדכתב האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים שער העמידה
פרק ג) יגיד - ודאי [יומתק] בחינת הפה, לתהלתך, והוא כטעם (במדבר יא ז) והמן
כזרע גד' הוא [לשון מתיקות] כן יהיה בזה, ופי יגיד תהלתך.

ומוסיף בברית כהונת עולם, כי בגמ' (מגילה ב:) מנצפ"ך צופים אמרום, ופירוש
בתוספות שהוא מלשון מן צופך, [מן המתוק], וגם תנועת תיבת מן יהיה תיבה
בלתי נפרדת לעולם - כטעם שבא נע שלא יהיה מופסק לעולם בלי תנועה
אחריו, ושלא יעמוד בפני עצמו בחינת גבורה הקשה, ואמנם בחינת צפ"ך נקשר
בנוקבא בעצם כטעם (בראשית ג, כב) ויבן ה' אלהים את הצלע, כי הוא צלע
מצלעותיו, ובחינת מ"ן לא אתקשר בה כי אם בעת נסירתה ממש דתקיף יתיר,
והוא נרמז אשר לקח מן האדם, שכן בחינת מ"ן מדינין דחוטמא (כנזכר בזוהר נשא
אדרא רבה קל:), והוא מתואר אל האדם יותר מבאשה, ועם כל זה ברמז קצת
חיברה יחדיו מ"ן - וצל"ע, ובנה אותה לאשה.

וע"ע ברמ"ע כי מנצפ"ך צופים אמרו, היינו שכל כ"ז אותיות שהם צינורות
הרוחניים כבר נשפעו מסיני, רק אח"כ בעוון העגל שכחהו, וזהו שאומרים [תפלת
מוסף לשבת] אחר שגומרים אותיות תשר"ק, גומרים באותיות מנצפ"ך, ואומרים

מעלת יום חמשה עשר באב

ט

בסוכות שהוא זמן שמחתנו וכתוב ביה מפורש מצות שמחה כתיב ושמחת בחגך - שהוא שמחת ישראל זכר ליציאת מצרים. ורק מצינו בתורה אצל אהרן שאמר חג לה' מחר, על י"ז בתמוז שאז נשלם המ' יום ראשונים שהיה משה רבינו ע"ה בהר, ואמר שאז ירד מההר עם השני לוחות בידו. ולולי הקלקול היה אז חג לה', [שאז היה צריך להיות יום שמחת לכו של הקדוש ברוך הוא כמו במתן תורה. וכמו שנאמר במצרים שלח את עמי ויחוגו לי במדבר, ולא מצינו שעשו ישראל חג במדבר ואם על החגים הג' רגלים שקיימו הלא קיימו כבר חג המצות במצרים גם כן. אך ענין ויחוגו לי במדבר הכונה על מתן תורה, ואם לא היה הקלקול בעגל ולא נשתברו הלוחות היה אז ב"ז בתמוז החג לה' שהוא יום שמחת לכו, שאז היה נתקיים כמו שדרשו חז"ל על פסוק חרות על הלוחות - חירות ממלאך

מתק לשונו, וז"ל: במשנה (סוף תענית ד, ח) אמר ר' שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכו'. ובגמ' אמרו ר' טעמים - על מה שלא היו ימים טובים כזה. אבל פלאי הוא במה שלא מצינו רמז בתורה לזה שנקרא ט"ו באב - יום טוב. ולא עוד אלא הגם שבגמ' אמרו ר' טעמים, הרי כל הה' טעמים היה רק בזמן הבית, רק טעם אחד יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה - זה היה אחר החורבן, ודבר זה צריכה בירור.

ומחדש ר' צדוק - כי באמת מצינו רמז בתורה לזה שנקרא ט"ו באב, יום טוב. והוא ממה שנאמר (סוף שופטים) הנה חג ה' בשילוי מימים ימימה וגו' והנה אם יצאו בנות שילו לחול במחולות וגו'. ולא פירש איזה חג הוא מימים ימימה, לכן נראה דהג' ה' בשילה וגו' המכוון על ט"ו באב, דכל החגים לא נקראו חג ה', ואף

- אז מסיני נצטוו פעליה, היינו כי גם תיקוני אותיות מנצפ"ך כבר התגלה ונתקן, רק כיון שאחרי כן נתקלקלו הדלתות - והוזל השפע להסט"א הוצרכו תיקוני הגבורות, עד שלא יתמלא הבקשות, כדי לתקן מחדש אותיות הללו.

ד. ע"ש כי הרד"ק פירשו על יום הכפורים שבו נזכר במשנה ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. אבל היכן מצינו שיהיה נקרא יום הכפורים חג, אבל נקרא רק מקרא קודש, דהג' נקראים רק הג' רגלים חג המצות וגו' דהג' הוא לשון שמחה בכמה מקומות, דלכן בלשון חכמינו ז"ל סתם חג הוא חג הסוכות שהוא זמן שמחתנו וכמו שאמרו (הגיגה י' ע"ב) חוגו חגא פירש רש"י להרבות שמחה. ומה שכתוב בתוספות דיש מפרשים חג מלשון רקידה כמו יחוגו וינועו כשכור, גם שם הוא מלשון שמחה שהשכור מתוך היין לכו שמח עליו. וכן כתיב (ש"א ל') אוכלים ושותים וחוגגים בכל השלל, היינו שהיו שמחים בהשלל מתוך אכילה ושתייה וגם מחולות בכלל, ודוחק לומר שמרמז על יום הכפורים.

מעלת יום חמשה עשר באב

המות ומשעבוד מלכיות והיה נחקק הדברי תורה בלב ישראל. אך אחר הקלקול נדרש על יום הכפורים שהוא יום שנתנו בו לוחות אחרונות. וביום שמחת לבו נדרש על בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימנו שרק אז יתוקן הכל]:

ולזה המימרא דר' שמעון בן גמליאל הנ"ל נשנית במשנה אחר

המימרא - דמשנכנס אב ממעטין בשמחה. שהרי כתיב - והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה^ה, ונראה דחגה קאי על מ' באב דבזמן הבית היה חג, וכמו שנאמר 'והפכתי חגיכם לאבלי'. ונראה שהיה חג ז' ימים ממ' באב עד מ"ו באב. ויש להבין שזה שלמדו (מו"ק כ.) לאבילות ז' - דכתיב והפכתי חגיכם לאבל מה חג ז' אף

ה. ע"ש בגמרא (כט:) רבי מאיר אוסר מראש חודש עד התענית ור' יהודה אומר כל החודש ור' שמעון בן גמליאל אומר אותה שבת בלבד אמר ר"י ושלשתן מקרא אחד דרשו דכתיב והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה מאן דאמר מראש חודש ועד התענית מחגה ופירש רש"י דהיינו ראש חודש שנקרא חג כמו שנאמר קרא עלי מועד. ובאמת קשה להבין דלא מצינו שנקרא ראש חודש חג רק מועד. ובגמרא (ערכין י' ע"ב) מקשה לענין הלל ראש חודש דאיכרי מועד לימא ומשני לא איקדש בעשיית מלאכה דכתיב השיר יהיה לכם כליל התקדש חג לילה המקודש לחג טעון שירה ושאין מקודש לחג אין טעון שירה. הרי דראש חודש אינו נקרא חג דאם היה מקודש לחג היו גומרין בו את ההלל.

ו. ע"ש שהרי איזה חג נהפך לאבל, אם על ה' חגים - הלא לא נהפכו לאבל יותר משאר ימות השנה. רק קאי על תשעה באב שבזמן הבית היה חג, וכמו בבית שני ששאלו אם יתענו בצומות והשיבום הנביא צום הרביעי וגו' והיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים. אף שידעו שעדיין לא היתה הגאולה בשלימות מכל מקום בזמן הבית היה יום טוב מפני שהיו צומות מקודם ומפני שידעושיהיה לעתיד למועדים טובים. כן בזמן בית ראשון היה בתשעה באב יום טוב ומועד ואף שלא היה עוד צום מקודם מכל מקום מזמן המדבר שנגזר במרגלים כמו שאמרו (תענית כ"ט.) אתם בכיתם בכיה של חנם ואני קובע לכם בכיה לדורות. ובמדרש (במדב"ר פ' ט"ז) איתא ומן אותה שעה נגזר על בית המקדש שיחרב כדי שיגלו ישראל שכן הוא אומר וישא ידו להם להפיל אותם במדבר ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות. ונראה דקאי על ב' החרבנות דלהפיל זרעם בגוים קאי על חורבן בית ראשון שהיה די בבבל ולזרותם בארצות, היינו חורבן בית שני שבו נגזר לזרותם בארצות שיהיו משועבדים בע' אומות כמו שאמרו (שהש"ר פ' ב') זה מלך המשיח וכו'. ולא כבר נשבע הקדוש ברוך הוא שהוא משעבדנו בע' אומות והוא משיבן אחד גולה לברבריא ואחד גולה לסמטריא דומה כמו שגליתם כולכם. וכיון שראו אחר כך שהיו בארץ ישראל ולא נתקיים רק להפיל אותם במדבר והם שרוין בארץ ישראל, לכן עשו אז בזמן בית ראשון גם כן חג בט'

באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין.. ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים. [ומה היו אומרות, בחור, שא נא עיניך וראה, מה אתה בורר לך. אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה. (משלי לא) שקר החן והבל היפי, אשה יראת יי היא תתהלל. ואומר, תנו לה מפרי ידיה, ויהללה בשערים מעשיה]. וכן הוא אומר, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. ביום חתנתו, זו מתן תורה. וביום שמחת לבו, זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו. אמן:

ופירש רש"י - במלך שלמה, במלך שהשלום שלו, בעטרה שעטרה לו אמו - כנסת ישראל. ומה זו שייכות למה שבנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים שנשנית במשנה קודם לזה, ובגמרא דרשו על זו המימרא - תנו רבנן יפיפות וכו' אמר ר"א עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול וכו'. ונראה שהכל אחת, דמחול הוא לשון היקף, כמו שכתב בפירש"י סביב לשון מחול הכרמים. והיינו דמה שנאמר בעטרה שעטרה לו אמו, היינו דישראל יש להם ב' כתרים תפילין של יד ושל ראש, דתפילין של

אבילות ז'. [ובירושלמי דייק אימא ח' - כמו ח' ימי החג, ומשני שמיני רגל בפני עצמו], ויש להבין שלמדו בגמרא דידן - מדכתיב חגיכם לאבל, דהיינו מה שהיה להם ט' באב לחג - ז' ימים בזמן הבית, ואמר הנביא שעל ידי החורבן והפכתי חגיכם לאבל ולימדו מזה אבילות ז'.

ובאמת איתא בגמרא הנ"ל בין הטעמים של ט"ו באב - שהוא יום שכלו בו מתי מדבר, ונגמרה האבילות, דאמר מר עד שלא כלו מתי מדבר לא היה דבור עם משה וכו' וידבר ה' אלי אלי היה הדבור.. ולכן למדו אבל ז' ימים ממה שנאמר והפכתי חגיכם לאבל דקאי על ט' באב, שהיה מושך עמו ז' ימים עד ט"ו בו, ובט"ו בו קבעו בזמן הבית חג ומחולות שהיה יום האחרון מן ז' ימי חג אלו. ובט"ו שכבר כלה האבל במדבר עשו יום טוב ומחולות.

ט"ו באב, יצאו במחול, ע"ד המחול לצדיקים לעת"ל, שאז יהיה בנין דלעת"ל, המתנוצצה כבר עכשיו בהעלם

ואחר זה נשנה במשנה המימרא דר' שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר

מעלת יום חמשה עשר באב

שאז יתוקן הכלט, וגם עכשיו כבר מתגלה ניצוצי הגאולה, רק כהיום הוא טמירה ובאתכסיא ונקרא זהו שמחת לבו, על דרך שאמרו (סנהדרין טז.) ללבי גליתי, לאברי לא גליתי, היינו למדות שבהן מתנהג העולם – לא התגלה, כמו שנאמר ביעקב אבינו ע"ה שבקש לגלות את הקץ ונתכסה הימנו. ולכן קבעו אז בט"ו באב יום טוב ומחולות בעיגול כעטרה, שסמכים בדבר שעוד מעגל ומעטר אותנו ככתר, ואינו מתגלה בנו בפירוש.

ועל זה מסיק בגמרא - עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול וכו' וכל אחד מראה באצבעו שנאמר וכו' זה ה' קוינו לו זה מורה כמו שמראה

יד הוא כנגד כתר נעשה, ותפילין של ראש נגד נשמע. וזה הפירוש בעטרה שעטרה לו אמו - כנסת ישראל בנעשה ונשמע. ביום חתונתו זה מתן תורה, ואם לא היו נשתברו לוחות ראשונות, היה אז ביי"ז בתמוז יום חתונתו - ויום שמחת לבו יחד. ואחר שנעשה הקלקול אז נקרא יום הכפורים, יום חתונתו, שאז היה יום שליחה ומחילה ונתקן אז מה שקלקלו בנעשה - במעשה העגל (כמ"ש במד"ר עקב). ויום שמחת לבו, זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו..

ולכן קבעו מחולות בט"ו באב, שאז יהיה הבנין לעתיד כמו שנאמר בפסיקתא. וזה הפירוש מה שאמר במשנה זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, דהיינו בנין העתיד

ז. שהמעשה שייך לידים והם משועבדין למצות ה'. ותפילין של ראש כנגד כתר נשמע שהוא כנגד המוח ומחשבה מוחא. וכנגדן אמרו (ברכות ו.) השם יתברך מניח תפילין דמשתבח בשבחייהו דישאל. ומכתר נשמע כביכול השם יתברך מניח תפילין של ראש ומכתר נעשה התפילין של יד

ח. והוא שבמדרש פסיקתא איתא, כי מקדש ראשון נחרב במזל אריה - אב, ועל ידי אריה זה נבוכדנצר. ואף בית המקדש דלעתיד לבוא, יבוא ארי זה הקב"ה, ויבנה את ביהמ"ק במזל אריה - זה אב, ונקרא אריאל: אבל לא פי' באיזה יום באב, וחידש הפרי צדיק - דהיינו בט"ו באב, ועל כן הסמיכו במשנה בתענית את כל ענין ט"ו באב לבנין בית המקדש וכנאמר שם וביום שמחת ליבו זה בנין בית המקדש, וכמו שאנו מתפללים על בנין בית המקדש, כך אנו מתפללים גם על הזיווג שבאורא עולם בקנין ישלם זה הבנין לבנין עדי עד.

ט. ויהיה יחוד זה בזה (יחוד ציון וירושלים כידוע), היינו זה הבנין, יבנה בזה בגימ' יום ט"ו. וע"ע בפע"ח להאריז"ל, כי נאמרו בגמרא ו' טעמים על זה, שהוא כנגד יסוד, שכל הארת יום זה הארת יוסף נקודת ציון, והוא על פי מה שנאמר אור זרוע לצדיק ואיתא בזוהר הקדוש (ח"ב קסו:) האי אור זרע ליה קודשא בריך הוא בגנתא עדדנוי וכו' ע"י דהאי צדיק וכו'.

מעלת יום חמשה עשר באב

כג

חג ה' בשילה, כמו אז אכלו בכל הרואה, כן מעכשיו שמחים אף מעצם – כליון העינים שישוב בציון לרחמים

ויש להוסיף ע"פ דברי הפרי צדיק, כי נקרא חג ט"ו באב - 'חג ה' בשילה', וכמו כן אחד מהטעמים להיום טוב הוא שהותרו השבטים לבוא זו בזו. והוא כי הותרה שבט בנימין לבוא בכלל ישראל [אחרי המעשה דפלגש בגבעה]. הענין הוא שכמו במשכן שילה שהוא בשבטו של בנימין [מצד יוסף כנוכ"ל] זכו לגילוי נעלה בכל הרואה, ואף בחלקו של שאר השבטים 'בין השנאין' כשהתבטלו לבחי' יוסף. כן יש מין גילוי אור בבחי' ראייה והשגה נעלמת, ע"ד שהשיגו בשילה, באכילת קדשים בכל הרואה, רק שהוא באופן מכוסה וסתימה בגלותא, וזהו מודגש בענין יום טוב של ט"ו אב – בתקפו של חודש אב שממעטין בשמחה.

ולכן אין יום טוב זו מפורש, ובכל זאת דייקא בזמן הזה, התגלה מחדש הדיבור למשרע"ה, על אף שלא נתמלא משאלותיו, וכבר יכול היה לשמוח בגמר האבילות של מתי מדבר, והותרה שבט בנימין להתייחד ולהאיר בכל השבטים. וכמו כן בכל משך שנות גלותנו, אנו שמחים כבר באור הגאולה, ושמחים אנו בעצם מעלת חודש אב – דהיינו הגם שעצר בעדנו את כל האורות, כשיודעים שכל זה לטובתנו להחיש את הגאולה

באצבע, דהיינו שכל אחד רואה כפי ההשגה והכרה שהיה לו בעולם הזה. רק שאז יהיה להם ההכרה בפירוש, וכמו שהיה בים, דאיתא במדרש ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל שאמרו זה אלי:

ולכן טעם אחד ליום זה, כי הוא יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה, היינו שהרגישו אז בעת בנין הבית, שהוא יום מוכן לקדושה זו. וביתר - היתה מלכות בן כוזיבא דאמר אנא משיח (סנהדרין צג:) ואיתא במדרש (איכה ב, ב) ר' עקיבא וכו' אמר היינו מלכא משיחא וכו' ומן הסתם כיון שטעה בו ר' עקיבא היה באמת ראוי לכך, הרי שהיה בזה זמן פקידה, אך היה בו טעות והעלם והסתר [ואפשר שהיה משיח בן יוסף ומשום זה נהרג]. וביום זה נתנו הרוגי ביתר, ובתוכם בן כוזיבא בא לקבורה, היינו שבאו על תיקונם, והבינו שנתקן הקלקול מבן כוזיבא, ולכן תקנו אז ביבנה הטוב והמטיב, בזאת שבני ישראל חזרו לתיקונם, ועצרו בעד כל הרגשותיהם לא לעלות בחומה ולהחיש את הגאולה שלא בזמנה, אלא שכל האורות והכיסופים יתכללו ויישמרו באור הצפון בדלתות סגורים קדושים, עד עת בא פקודה, ואזי כבר הרגישו את הטוב, תוככי עצם ההעלם.

מעלת יום המשה עשר באב

היה משה יודע אימתי יום וכו' וכשהיה מלמדו על פה משנה ותלמוד - היה יודע שהוא לילה.. וזה ענין שנאמר באיכה קומי רוני 'בלילה' וגו' וע"פ מה שכתוב במדרש (ויק"ר פ' י"ט) אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה, והיינו לחזור על גרסת המשניות שהיו רגילין ללמוד בניגון שלא ישכחו מפני שהיו שונים בעל פה. וזה מט"ו באב ואילך.. שזה יהיה התיקון בגלות, שעיקר הגלות הוא כדי להוציא משם כל התורה שבעל פה'.

ואמר - וכן הוא אומר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, היינו במלך שהשלום שלו בעטרה שעטרה לו אמו כנסת ישראל, כמו שפירש רש"י ז"ל. וזהו על פי מה שנאמר אשת חיל עטרת בעלה, וזה שהובא על זה בגמרא אר"א עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכו', היינו שהם

כנוכ"ל, וכבר רוקדים במחול ובעיגול, כהאי כלה - שעוד לא זכתה להיגאל ולהינשא כבראשונה, אבל בכל זאת מעוררת הענין של 'בחור שא נא עיניך' ואל תתן עיניך ביופי, היינו כמה 'שחורה אני ונאווה בגלותא', אלא תשמח עם רוחניות הפנימיות של יראת שמים, שכבר מעכשיו שייך להתגלות ביותר.

**בכה יו"ט זה, יכולים להוסיף
ברינה וזמרה של תורה שבע"פ
בלילות ובגלותא**

ומסיים הפרי צדיק (באות ה') כי אמרו בגמרא - מכאן ואילך [מט"ו באב ואילך] דמוסיף יוסיף, ומיירי במי שעוסק תמיד בתורה כל היום, ומט"ו באב צריך להוסיף גם בלילה. והיינו דלילה באתכסיא, ובבחינת סיהרא, והוא מקבלא משמשא, ומרמז לתורה שבעל פה דמקבלת מתורה שבכתב. וכן מצינו (תנחומא סוף פרשת תשא) מנין

י. ע"ש שמוסיף, שבעת שיוציאו כל התורה שבעל פה אז יתקיים, ולא יהיה שריד לבית עשו וגו' וכמו שאמרנו. וכן תמיד יארע ט"ו באב בימים שקודם או אחר שבת פרשת ואתחנן שנאמר בו פ' כי תוליד ואחר זה הדברות שניות דאיתא במדרש (שמו"ר פ' מ"ו) ובלוחות שניות אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגדות. וכשחל בשבת עצמו בודאי הוא זמן המוכשר להתפשטות תורה שבעל פה, וכמו שאמרנו הפירוש של נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם שהנחמה הוא שכל תכלית הגליות הוא רק להוציא מהם החיות של כח בחינת תורה שבעל פה שבהם שהוא שם אלהים (ונתבאר ואתחנן מא' ט). וזה מה שאמרנו במשנה לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכפורים וכו', ששיניהם מענין בחינת תורה שבעל פה, יום הכפורים יום שנתנו בו לוחות אחרונות שכלול בהם גם תורה שבעל פה, וכן ט"ו באב זמן מוכשר להוסיף בתורה שבעל פה כנ"ל.

מצד הקב"ה - יתכן כלי לבן על דרך שנאמר אם יהיו המאיכם בשנים כשלג ילבינו. וכן ט"ו באב הוא מצד ישראל שכבר יש להם ההכנה לתשובה, דכבר אמרנו דבט' באב תיכף כשנחרב בית המקדש, שבו ישראל בתשובה [שמקודם סברו שלא יחרב הבית וכיון שראו שנחרב שבו בתשובה, ומזה נולד תיכף משיח, וזה שאמרו (בר"ר פרשה מ"ב) אין והיה אלא לשון שמחה, ומקשה מדכתיב והיה כאשר נלכדה ירושלים א"ל עוד היא שמחה שבו ביום נטלו ישראל אופכי על עונותיהם וכו']. ועל זה מרמז גם כן שהיו יוצאות בכלי לבן, על שם - כשלג ילבינו כמו ביום הכפורים.

ואמר בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו^א. ויש לומר הכוונה, כי בו שמחין אף עם ההסתר, ובמה שנראה שעוד לא נתכפרו חטאתנו כי רב, וזה נראה כמו שכל האור והשמחה שאנו שמחין בזה, הרי הוא שמחה שאולה, כי אנו שמחין בדבר הגאולה, שעוד לא מאירה בנו מצד עצמנו כלל, ובכל זאת מאירה בנו האור, ואנו שמחין בלי שום בוששה - כאילו כבר השגנו כל הטוב.

יהיו כמו עטרה להקדוש ברוך הוא, וזה בעטרה שעטרה לו אמו דאשה יראת ה' הוא בחינת כנסת ישראל. וכן נפשות ישראל יסובבו כביכול את השם יתברך, כמו שנאמר עטרת בעלה והוא סוד נקבה תסובב גבר:

ולבן בנין העתיד יבנה בחודש אב, כי כבר מעכשיו מתנוצץ בכל אחד ואחד כחו של משה רבינו מאימנא הכלול מתרי משיחין, שהתחזק ביום זה כנזכר. ודייקא בתוך גודל ההסתר מתנוצץ רוחו של משיח, וכדאיאת במדרש רבה (איכה א' ועוד) שמשח נולד בט' באב, היינו שאז מופיע רוחו של משיח לנפש שהוא ראוי לכך, שבכל דור יש נפש הראוי להיות משיח אם יהיה הדור ראוי לכך, ואז תיכף ירד הבית המקדש בנוי ומשוכלל משמים (כמו שכתב רש"י ר"ה ל). ויהיה החנוכה עד ט"ו באב.

יוצאים בכלי לבן - הרמוז למחילת עוונות, אף בזמן שנראה כשמחה שאולה נעלמת

וחשב יום הכפורים וט"ו באב שבהן יוצאות בכלי לבן. יום הכפורים שהוא יום סליחה ומחילה

יא. והפרי צדיק פי' אחרת, דהיינו הגם שיש בישראל פושעין גם כן, ומכל מקום כשהן באגודה אחת גם הם כשלג ילבינו ואפילו החלבנה שמרמז לפושעי ישראל כיון שהוא מחובר עם ה' סממנין שנותנים ריח טוב גם החלבנה נותן ריח טוב. וזה שאמר שאולין שאף שיש אחד שאין לו בגד לבן שהוא מפושעי ישראל מכל מקום כשמתערבין עם ישראל אז גם הם כשלג ילבינו. וזה שאמר כל הכלים

מעלת יום חמשה עשר באב

ברוך הוא וכו' וכל אחד מראה באצבעו, והיינו כל אחד לפי השגתו ומדרגתו יזכה להיות מראה באצבעו, היינו בכח החיות שלו הנה אלהינו זה וגו':

וזה שאמרו לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכיום הכפורים לישראל דייקא, היינו שמצד ישראל היו הם המובחרין.. ויום זה יום ט"ו באב שהוא יום חול, גם כן זוכין ישראל מצדם להיות מכתירין להשם יתברך כמו שנאמר בעטרה שעטרה לו אמו. וזוכין לשכינתא עלאה, ואתפני יצר הרע מתמן לתקן גם שורש הקליפה הראשית גוים עמלק אשר קרץ. ואשת חיל כנסת ישראל, נאמר עליה בהבטחה מהשם יתברך, לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. דיוצאין אז בכלי מילת [האמונים עלי תולע כמבואר לעיל]. ומצד ישראל דייקא, לא היו ימים טובים כחמשה עשר באב וכיום הכפורים וכאמור:

וזה עסק יום זה - דאיהו קיימא בחרה על בנות ישראל, בחינת כנסת ישראל שזוכין לישרות לב, לה' עלאה [אמא עלאה] שהוא בעטרה שעטרה לו אמו, ואתפני יצר הרע מתמן, וכתיב ולישרי לב שמחה, ובנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים... ואמר בחור שא עיניך וראה, והיינו שכנסת ישראל אמרו להשם יתברך, [על פי מה שאמר בזוהר הקדוש (ח"ג קמא). תפארת בחורים כחם, ונראה על הים כבחור טוב, הדא הוא דכתיב בחור כארזים כגבור עביד גבורן ודא הוא תפארת וכו']. ואמר לו שא עיניך וראה מה אתה בורר לך וכו' [ובפרי עץ חיים איתא שנחשבו ד' כתות (והוא לגירסת עין יעקב) ואמר שהם כנגד ד' אותיות הוי"ה], והיינו שכל אחד ואחד מבקש מהשם יתברך [שהוא תפארת בחורים] בחור שא עיניך וראה מה אתה בורר לך, שהשם יתברך בוחר בישראל. ואחר כך נסדר - מאמר עתיד הקדוש

טעונין טבילה, שיש מי שיש לו מעשים מכוערים בפועל וטמאין נטבלין ונטהרין וזהו מצד ישראל ההשתדלות לתקן המעשה על ידי תשובה: